

A9-0358/2023

14.11.2023

MIETINTÖ

Euroopan parlamentin suosituksesta neuvotteluista Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) Mauritanian islamilaisen tasavallan alueella toteuttamia operatiivisia toimia koskevasta Euroopan unionin ja Mauritanian islamilaisen tasavallan välisestä asemaa koskevasta sopimuksesta (2023/2087(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta,
kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Tineke Strik

Työjärjestyksen 57 artiklan mukaisesti yhteistyöhön osallistuvan valiokunnan valmistelija:
Jan-Christoph Oetjen, ulkoasiainvaliokunta

SISÄLTÖ

	Sivu
EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI	3
PERUSTELUT	12
ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO.....	15
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	21
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	22

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI

neuvotteluista Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) Mauritanian islamilaisen tasavallan alueella toteuttamia operatiivisia toimia koskevasta Euroopan unionin ja Mauritanian islamilaisen tasavallan välisestä asemaa koskevasta sopimuksesta (2023/2087(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 77 artiklan 2 kohdan b ja d alakohdan, 79 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja 218 artiklan 3 ja 4 kohdan,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen vuodelta 1951 ja siihen liitetyn pöytäkirjan,
- ottaa huomioon ihmishengen turvallisuudesta merellä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen V luvussa olevan 33 säännön velvollisuuksista ja menettelytavoista hätätilanteissa,
- ottaa huomioon etsintä- ja pelastuspalvelua merellä koskevan kansainvälisen yleissopimuksen toimintamenetelmiä koskevan 4 luvun,
- ottaa huomioon YK:n merioikeusyleissopimuksen,
- ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,
- ottaa huomioon eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta 13. marraskuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896¹,
- ottaa huomioon 9. helmikuuta 2023 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät,
- ottaa huomioon komission 6. kesäkuuta 2023 esittämän läntisen Välimeren ja Atlantin reittejä koskevan EU:n toimintasuunnitelman,
- ottaa huomioon luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Euroopan raja- ja merivartioviraston Mauritanian islamilaisen tasavallan alueella toteuttamia operatiivisia toimia koskevasta Euroopan unionin ja Mauritanian islamilaisen tasavallan välisestä asemaa koskevasta sopimuksesta 4. heinäkuuta 2022 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2022/1168²,

¹ EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1.

² EUVL L 181, 7.7.2022, s. 18.

- ottaa huomioon 21. joulukuuta 2021 annetun komission tiedonannon ”Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta 13 päivänä marraskuuta 2019 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1896 tarkoitettu asemaa koskevan sopimuksen malli” (COM(2021)0829),
 - ottaa huomioon 19. toukokuuta 2021 antamansa päätöslauselman ihmisoikeuksien suojelusta ja EU:n ulkoisesta muuttoliikepolitiikasta³,
 - ottaa huomioon 14. heinäkuuta 2021 annetun kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan alaisen Frontexin valvontatyöryhmän raportin väitetyistä perusoikeusloukkauksista koskevasta Frontexiin liittyvästä selvitystutkimuksesta ja sen suositukset,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 4 kohdan ja 54 artiklan,
 - ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan lausunnon,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A9-0358/2023),
- A. ottaa huomioon, että asetuksen (EU) 2019/1896 73 artiklan 3 kohdan mukaan olosuhteissa, jotka edellyttävät rajaturvallisuusryhmien lähettämistä pysyvästä joukosta kolmanteen maahan, jossa ryhmien jäsenet käyttävät toimeenpanovaltuuksia, unioni tekee SEUT-sopimuksen 218 artiklan perusteella kyseisen kolmannen maan kanssa asemaa koskevan sopimuksen;
- B. ottaa huomioon, että komissio sai neuvoston päätöksen (EU) 2022/1168 perusteella neuvostolta valtuutuksen neuvotella asemaa koskevasta sopimuksesta Mauritanian islamilaisen tasavallan kanssa heinäkuussa 2022 ja on sen jälkeen aloittanut neuvottelut Mauritanian hallituksen kanssa sellaisen asemaa koskevan sopimuksen tekemiseksi Euroopan raja- ja merivartiostosta (Frontex), joka antaisi Frontexin lähettämille ryhmän jäsenille mahdollisuuden suorittaa erityiseen toimintasuunnitelmaan perustuvia tehtäviä täytäntöönpanovaltuuksin Mauritanian islamilaisen tasavallan alueella;
- C. ottaa huomioon, että 9. helmikuuta 2023 annetuissa Eurooppa-neuvoston päätelmissä kehoitettiin tehostamaan yhteistyötä alkuperä- ja kauttakulkumaiden kanssa sekä saattamaan nopeasti päätökseen neuvottelut uusista ja tarkistetuista asemaa koskevista sopimuksista EU:n ja kolmansien maiden välillä Frontexin toiminnan osalta;
- D. ottaa huomioon, että asetuksen (EU) 2019/1896 73 artiklan 2 kohdan mukaan tehdessään yhteistyötä kolmansien maiden kanssa Frontexin on toimittava unionin ulkosuhdepolitiikan puitteissa, myös kun kyseessä on perusoikeuksien ja henkilötietojen suojeleminen, palauttamiskiellon periaate, mielivaltaisen vangitsemisen kielto sekä kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kielto;
- E. ottaa huomioon, että asetuksen (EU) 2019/1896 mukaan yhteistyö kolmansien maiden kanssa on tärkeä osa Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta; ottaa huomioon, että

³ EUVL C 15, 12.1.2022, s. 70.

silloin, kun komissio suosittaa, että neuvosto valtuuttaisi komission neuvottelemaan asemaa koskevan sopimuksen, komission olisi arvioitava asemasta tehtävän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien alueiden kannalta merkityksellinen perusoikeustilanne; toteaa, että tällaista arviointia ei ole vielä tehty; ottaa huomioon, että Frontexin neuvoa-antava ryhmä kehotti 21. toukokuuta 2019 antamassaan kertomuksessa Frontexia tekemään tehokkaan perusoikeuksia koskevan vaikutustenarvioinnin ennen kuin se ryhtyy yhteistyöhön kolmannen maan kanssa;

- F. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 218 artiklan 10 kohdassa veloitetaan komissio tiedottamaan välittömästi ja täysimääräisesti parlamentille asemaa koskevan sopimuksen tekomenettelyn kaikissa vaiheissa;
- G. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 218 artiklan 11 kohdan mukaan jäsenvaltio, Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi pyytää Euroopan unionin tuomioistuimelta lausunnon suunnitellun sopimuksen yhteensopivuudesta perussopimusten kanssa; toteaa, että jos unionin tuomioistuimen lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu;
- H. ottaa huomioon, että kun sopimus on tehty, mikään ei estä jäsenvaltiota, Euroopan parlamenttia, neuvostoa tai komissiota katsomasta aiheelliseksi hankkia tällaisen lausunnon neuvotellun asemaa koskevan sopimuksen yhteensopivuudesta perussopimusten kanssa;
- I. ottaa huomioon, että asetuksen 2019/1896 76 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun asemaa koskevan sopimuksen mallin on tarkoitus toimia komission Mauritanian kanssa käymien neuvottelujen perustana; ottaa huomioon, että siinä vahvistetaan Frontexin ja sen ryhmien sekä asianomaisen kolmannen maan toimivaltaisten viranomaisten välinen yhteistyökehys ja määrittellään muun muassa toiminta-ala, rikosoikeudellinen ja siviilioikeudellinen vastuu, ryhmän jäsenten tehtävät ja valtuudet sekä perusoikeuksien kunnioittamiseen liittyvät käytännön toimenpiteet; ottaa huomioon, että Frontexin on varmistettava, että perusoikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti operaatioiden aikana, ja määrättävä valitusmekanismista;
- J. ottaa huomioon, että asetuksen 2019/1896 76 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun asemaa koskevan sopimuksen mallin mukaan
 - Frontexin ryhmän jäsenet voivat yleensä hoitaa tehtäviä ja käyttää valtuuksia kolmannen maan alueella ainoastaan kyseisen kolmannen maan rajavalvontaviranomaisten ohjeiden mukaisesti ja heidän läsnä ollessaan ja heidän on noudatettava kolmannen maan säädöksiä ja määräyksiä sekä sovellettavaa unionin ja kansainvälistä oikeutta; kolmannen maan viranomaisten on annettava ryhmän jäsenille vain operaatiosuunnitelman mukaisia ohjeita; ottaa huomioon, että tämä on ainoa operatiivinen kehys, jossa EU:n henkilöstö toimii kolmannen valtion komennossa;
 - Frontexin ryhmän jäsenillä on kaikissa olosuhteissa rikosoikeudellinen koskemattomuus kolmannessa maassa eikä heitä saa pidättää eikä heidän vapauttaan muutoin riistää kolmannessa maassa tai kolmannen maan

viranomaisten toimesta; ryhmän jäsenen asemasta riippuen pääjohtaja tai kotijäsenvaltio voi päättää poistaa hänen koskemattomuutensa;

- K. ottaa huomioon, että Mauritania on sekä kauttakulku- että kohdemaana muista Länsi-Afrikan maista (Senegalista, Malista, Guineasta ja Guinea-Bissausta) peräisin olevalle muuttoliikkeelle; ottaa huomioon, että viimeisten kahden vuoden aikana Mauritanian rannikkoa pitkin Kanariansaarten muuttoreitille matkustavien määrä on kasvanut huomattavasti, mikä on lisännyt EU:n sitoutumista erityisesti rajaturvallisuuteen; ottaa huomioon, että Espanjan pakolaisapukomission (CEAR) mukaan Mauritanian läpi kulkeva reitti on yksi maailman tappavimmista ja että vuonna 2021 kuolleita ja kadonneita oli eniten siitä lähtien, kun tietoja alettiin kirjata;
- L. ottaa huomioon, että 31. helmikuuta 2023 alkaen YK:n pakolaisasiain päävaltuutettu (UNHCR) on raportoinut, että Mauritanianssa oli 108 972 pakolaista ja turvapaikanhakijaa, joiden joukossa oli 84 093 Malin pakolaista Mberan leirillä;
- M. ottaa huomioon, että vaikka Mauritania on allekirjoittanut pakolaisten oikeusasemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen, sen vuonna 1967 tehdyn pöytäkirjan ja vuonna 1969 tehdyn OAU:n Afrikan pakolaisongelmien erityiskysymyksiä koskevan yleissopimuksen, sillä ei ole kansallista turvapaikkajärjestelmää; ottaa huomioon, että tällaisen järjestelmän puuttuessa UNHCR toteuttaa pakolaisaseman määrittämistä ja muita suojelutoimia viranomaisten kanssa tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan perusteella; ottaa huomioon, että viranomaiset karkottavat järjestelmällisesti Malin ja Senegalin rajalle ilman muita menettelyjä henkilöt, joiden ei katsota olevan oikeutettuja suojeluun; ottaa huomioon, että tähän on kuulunut sellaisten henkilöiden karkottaminen, joiden tapauksia UNHCR ei ole arvioinut, mukaan lukien sellaisten henkilöiden karkottaminen, joita viranomaiset pitävät mahdollisina merireitin käyttäjinä sekä Marokon viranomaisten Länsi-Saharan merialueella pysäyttämien henkilöiden ja maassa laillisesti asuvien henkilöiden karkottaminen; ottaa huomioon, että Länsi- ja Keski-Afrikan kansalaisia karkotetaan usein ilman asianmukaista menettelyä, ilman yksilöllisiä oikeudellisen aseman arviointeja tai virallisia karkotuspäätöksiä;
- N. ottaa huomioon, että Mauritanian nykyinen oikeudellinen kehys ei mahdollista naisten ja lasten eikä hltiq-henkilöiden tehokasta suojelua; toteaa, että samaa sukupuolta olevien henkilöiden seksuaalinen kanssakäyminen katsotaan Mauritanian rikoslain mukaan laittomaksi ja että se on edelleen rikos, josta voidaan rangaista kuolemalla;
- O. ottaa huomioon, että pakolaisiin, turvapaikanhakijoihin ja muuttajiin kohdistuu Mauritanianssa jatkuvasti systeemisiä ja vakavia ihmisoikeusloukkauksia ja kaltoinkohtelua, kuten palauttamisia, mielivaltaisia pidätyksiä ja vangitsemisia, (sukupuolistunutta) väkivaltaa, mukaan lukien kidutus, hyväksikäyttö, epäasianmukaiset säilöönotto-olosuhteet, kiristys ja varkaudet, sekä perusteettomia joukkokarkotuksia Senegaliin ja Maliin; ottaa huomioon, että ihmisiä ei arvioida heidän kansallisuutensa ja haavoittuvuutensa perusteella; ottaa huomioon, että UNHCR ei näytä käyvän säännöllisesti rajatarkastusasemilla, mairinnousupaikoissa merellä pysäyttämisen jälkeen eikä säilöönottopaikoissa mahdollisten suojelutarpeiden tunnistamiseksi; ottaa huomioon, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioita näytetään estävän tekemästä tätä; ottaa huomioon, että ihmiskaupan vastaisen lainsäädännön täytäntöönpano on johtanut muuttajien kriminalisointiin;

- P. ottaa huomioon, että orjuus lakkautettiin Mauritaniassa virallisesti vasta vuonna 1981 lailla 2015-031 viimeisenä maana maailmassa; ottaa huomioon, että orjuus kriminalisoitiin vasta vuonna 2015; ottaa huomioon, että orjuuden nykykuotoja käsittelevä YK:n erityisraportoiija totesi vuonna 2022, että maa oli saavuttanut merkittävää edistystä, mutta orjuus ja orjuuden kaltaiset käytännöt, kuten pakkotyö, ovat edelleen huolenaihe ja vaikuttavat sekä muuttajiin että Mauritanian kansalaisiin;
- Q. ottaa huomioon, että Mauritania ei ole poistanut kuolemanrangaistusta huolimatta tosiasiallisesta kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä vuodesta 1987; ottaa huomioon, että kuolemanrangaistuksen saaneilla ulkomaalaisilla vangeilla on harvoin käytettävissään oikeusapua tai pätevää kääntäjää;
- R. ottaa huomioon, että Mauritanian viranomaiset ovat saaneet Espanjan viranomaisilta kahdenvälistä rajavalvontatukea vuodesta 2006 lähtien ainoastaan neuvoa-antavassa ominaisuudessa, myös Espanjan kansalliskaartilta; ottaa huomioon, että Frontexin asemaa koskeva sopimus antaisi ensimmäistä kertaa muulle kuin mauritanialaiselle toimijalle mahdollisuuden käyttää toimeenpanovaltuuksia maan rajalla lähetettyjen ryhmiensä jäsenten kautta;
- S. ottaa huomioon, että Frontex on toteuttanut HERA-operaation puitteissa myös satunnaisia yhteisiä operaatioita Mauritaniassa vuosina 2006–2018; ottaa huomioon, että yhteistyötä ei ole arvioitu sen vaikutuksen osalta, joka sillä on maahanmuuttajien ihmisoikeuksien suojeluun ja kunnioittamiseen Mauritaniassa; ottaa huomioon, että Frontex avasi 20. syyskuuta 2022 riskianalyysisolun Nouakchottiin Afrikan ja Frontexin tiedusteluyhteisön yhteydessä; ottaa huomioon, että kahdeksan riskianalyysisolua ovat tällä hetkellä osana Afrikan ja Frontexin tiedusteluyhteisön verkostoa, jonka tehtävänä on kerätä ja analysoida tietoja rajatylittävästä rikollisuudesta ja tukea rajaturvallisuuteen osallistuvia viranomaisia;
1. toteaa, että Frontexin lähettäminen Mauritaniaan EU:n säännösten mukaisesti voi vaikuttaa myönteisesti perusoikeuksien kunnioittamiseen; ilmaisee syvän huolensa Mauritanian perusoikeustilanteesta, erityisesti muuttajien ja pakolaisten osalta, ja katsoo, että EU:n ja Mauritanian välisen Frontexin toimeenpanovallan käyttöä Mauritaniassa koskevan asemaa koskevan sopimuksen mahdollinen tekeminen aiheuttaisi suuren riskin perusoikeuksien tai kansainvälistä suojelua koskevien velvoitteiden vakavista rikkomisista, jotka todennäköisesti jatkuvat;
 2. muistuttaa Frontexin oikeudellisesta velvoitteesta noudattaa EU:n lainsäädäntöä sen varmistamiseksi, että perusoikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti operaatioiden aikana, ja katsoo, että mahdolliseen asemaa koskevaan sopimukseen, joka antaisi Frontexin lähettämille ryhmien jäsenille mahdollisuuden suorittaa tehtäviä täytäntöönpanovaltuuksin erityisen operaatiosuunnitelman mukaisesti, on sisällettävä tarvittavat takeet ja lieventävät toimenpiteet EU:n ja kansainvälisen oikeuden ja periaatteiden noudattamiseksi ja perusoikeuksien suojelemiseksi asetuksen (EU) 2019/1896 mukaisesti;
 3. on huolissaan siitä, että Mauritanian läpi kulkeva reitti on yksi maailman tappavimmista ja että vuonna 2021 kuolleita ja kadonneita oli eniten siitä lähtien, kun tietoja alettiin kirjata;

4. on huolissaan asemaa koskevan sopimuksen vaikutuksesta vapaaseen liikkuvuuteen Länsi-Afrikassa, erityisesti Mauritaniassa, ja Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön henkilöiden vapaata liikkumista, oleskelua ja sijoittautumista koskevaan pöytäkirjaan;
5. katsoo, että asemaa koskevan sopimuksen mallin määräyksiä on parannettava, jotta voidaan vastata edellä mainittuihin vakaviin huolenaiheisiin, jotka voivat johtaa vaikeisiin vastuuvelvollisuuden puutteisiin, jos perusoikeuksia loukataan, mihin olisi puututtava asianmukaisesti;
6. kehottaa painokkaasti komissiota ja Frontexia hyväksymään viipymättä seuraavat toimenpiteet, jos neuvotteluja asemaa koskevasta sopimuksesta jatketaan:

6.1 Euroopan komissio

- a. sisällyttää sopimukseen nimenomaisia suojatoimia, joiden avulla lähetetty henkilöstö voi jättää huomiotta Mauritanian viranomaisten antamat määräykset, jotka ovat ristiriidassa EU:n ja kansainvälisestä oikeudesta johtuvien Frontexin perusoikeuksia koskevien velvoitteiden kanssa;
- b. pidättäytyy sisällyttämästä erityismääräyksiä, jotka mahdollistavat sopimuksen väliaikaisen soveltamisen, ennen kuin Euroopan parlamentti arvioi, hyväksyykö se sopimuksen;
- c. varmistaa, että Frontexin henkilöstö, jolle on myönnetty koskemattomuus Mauritaniassa harjoittamastaan toiminnasta, on edelleen saatettava vastuuseen EU:n tai jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti oikeusvarmuuden takaamiseksi; antaa yhteistyössä Frontexin pääjohtajan kanssa ohjeet lähetetyn henkilöstön koskemattomuuden pidättämisestä, mukaan lukien eritelvät siitä, miten kolmansien maiden viranomaisten pyynnöt käsitellään, sekä vahvistaa vahvan roolin perusoikeusvastaavalle;
- d. varmistaa riittävät sekä käytettävissä olevat sisäiset ja ulkoiset mekanismit EU:n ulkopuolisille henkilöille ja varmistaa, että Frontex kehittää mekanismeja, joilla se voi ottaa vastaan kanteluja ensisijaisesti EU:n oikeusasiamiehen suositusten mukaisesti;
- e. sisällyttää selkeät suuntaviivat ja tarvittaessa lieventävät toimenpiteet korruption torjumiseksi Frontexin ja Mauritanian viranomaisten ja turvallisuusjoukkojen yksilöidyillä yhteistyöaloilla sekä suojatoimet, joilla vältetään EU:n aineellisen tuen väärinkäyttö;
- f. tarjoaa asemaa koskevasta sopimuksesta käytävien neuvottelujen rinnalla tukea ja resursseja, joilla autetaan Mauritanian viranomaisia kehittämään kattava oikeudellinen turvapaikkajärjestelmä, joka pohjautuu perusoikeuksiin ja joka on UNHCR:n suuntaviivojen ja käytäntöjen mukainen, mukaan lukien valmiuksien kehittämistä koskeva lisätuki Mauritanian kansallisille ihmisoikeusinstituutioille ja ihmisoikeuksiin keskittyville kansalaisyhteiskunnan järjestöille; varmistaa, että Frontexin mahdollinen tuleva toiminta tapahtuu oikeudellisessa ympäristössä, jossa apua tarvitsevien henkilöiden pääsy kansainvälisen suojelun menettelyihin, mukaan lukien tiedonsaanti, oikeusapu, tulkkauspalvelut ja tarvittava tuki,

toteutuu tehokkaasti ja jossa taataan oikeus- ja ihmisoikeusinstituutioiden riippumattomuus;

- g. sisällyttää määräyksiä ja takeita riittävästä ihmisoikeuksien suojelusta asemaa koskevaan sopimukseen, jotta varmistetaan, että Mauritanian viranomaiset kunnioittavat perusoikeuksia operaatioiden aikana, myös noudattamisen valvomisesta, ja joihin kuuluu vaikuttavia sääntöjä, joilla varmistetaan vastuuvollisuus rikkomistapauksissa; varmistaa, että Mauritanian viranomaiset perustavat riippumattoman ja tehokkaan valitusmekanismin, joka on Frontexin asetuksen 2019/1896 111 artiklan mukaan perustaman valitusmekanismin mukainen;
- h. vaalii aina ihmisoikeuslainsäädännön tiukimpia normeja neuvoteltaessa ja pantaessa täytäntöön asemaa koskevia sopimuksia ja varmistaa, että noudatetaan kaikkia asiaankuuluvia yleissopimuksia ja ihmisoikeusnormeja, joihin EU on oikeudellisesti sitoutunut;
- i. tiedottaa Euroopan parlamentille täysimääräisesti ja säännöllisesti kaikista neuvotteluprosessin vaiheista SEUT-sopimuksen 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti ja yleisesti ottaen tiedottaa Euroopan parlamentille ennen kuin kolmansien maiden kanssa aloitetaan neuvottelut asemaa koskevasta sopimuksesta;
- j. siinä tapauksessa, että asemaa koskeva sopimus tehdään, varmistaa sen määräysten ja yhteisten operatiivisten toimien soveltamisen säännöllisen arvioinnin, jossa keskitytään perusoikeuksiin kohdistuviin vaikutuksiin, ja esittää asianmukaisen perusoikeuksien seurantamekanismin Frontexin toimintaa varten;
- k. tarjoaa asemaa koskevan sopimuksen täytäntöönpanon rinnalla perusoikeuksia koskevaa koulutusta Mauritanian asiaankuuluville viranomaisille keskeisenä osana toimeenpanevia operaatioita maassa, mukaan lukien etsintä- ja pelastusvelvoitteet ja asianomaisten oikeudet, mukaan lukien valitukset;
- l. asettaa Mauritanian rajaviranomaisille annettavan aineellisen tuen edellytykseksi perusoikeuksien täysimääräisen kunnioittamisen ja varmistaa, että seurantaa toteutetaan;
- m. käynnistäessään operaatioita kolmannen maan alueella ja yhteistyössä perusoikeusvastaavan kanssa tekee Frontexin perusoikeusvastaavan lähestymistavan mukaisesti perusoikeuksia koskevia ennakoarviointeja, jotka ovat merkityksellisiä Frontexin mahdolliseen toimintaan liittyvillä aloilla, ennen kuin aloitetaan neuvottelut kolmansien maiden kanssa asemaa koskevien sopimusten tekemisestä, jotta voidaan ottaa täysimääräisesti huomioon mahdollisen yhteistyön vaikutukset ja neuvotella tarvittavista suojoitoimista asetuksen (EU) 2019/1896 johdanto-osan 88 kappaleen mukaisesti; asettaa tämän vaikutustenarvioinnin, josta parlamentti valittaen toteaa, että se ei ole vielä sitä tehnyt, julkisesti saataville tai ainakin jakaa sen lainsäätäjien kanssa;

6.2 Frontex

- a. varmistaa, että perusoikeusvastaavaa kuullaan tehokkaasti, ennakoivasti ja oikea-aikaisesti, kun päätetään yhteisen operaation käynnistämisestä Mauritaniassa asetuksen (EU) 2019/1896 vaatimusten mukaisesti;
- b. ottaa mukaan asemaa koskevaan sopimukseen liittyvää kehitystä käsittelevän Frontexin neuvoa-antavan ryhmän asetuksen (EU) 2019/1896 108 artiklan mukaisesti ja kuulee sitä työmenetelmiensä ja toimeksiantonsa mukaisesti, mukaan lukien paikan päällä tehtävän tarkastuskäynnin järjestäminen Mauritaniaan;
- c. varmistaa, että kaikissa Mauritanian alueella toteutettavia operaatioita koskevissa toimintasuunnitelmissa olisi
 - i. otettava asetuksen (EU) 2019/1896 111 artiklan mukaisesti käyttöön vankka ja virallinen mekanismi, jolla voidaan käsitellä Frontexille tai Mauritanian asiaankuuluville viranomaisille tehtyjä valituksia maahan lähetetyn henkilöstön tai isäntämaan henkilöstön toimista tai laiminlyönneistä, sisällytettävä selkeät säännökset seuranta- ja täytäntöönpanovälineistä valitusten jättämisen jälkeen ja ilmoitettava selkeästi näistä jatkotoimista;
 - ii. jatkettava yhteistyössä Mauritanian viranomaisten kanssa Frontexin läsnäoloa kriittisillä alueilla, joilla todennäköisesti tapahtuu maahantulijoiden kiinniottoa tai heihin kohdistuvaa väkivaltaa tai halventavaa kohtelua, ja varmistettava, että perusoikeusvastaavalla ja perusoikeuksien valvojilla on perusoikeusvastaavan tavanomaisen toimintamenettelyn mukaisesti täysi pääsy toiminta-alueelle, jotta käyttöön saadaan riippumaton mekanismi, jolla voidaan valvoa ja arvioida Frontexin toimintaa Mauritaniassa, samalla kun varmistetaan selkeä sitoutuminen Frontexin toiminnan avoimuuteen ja tietojen jakamiseen;
 - iii. varmistettava, että henkilötietojen keruussa ja analysoinnissa noudatetaan täysin asetusta (EU) 2018/1725⁴ ja kunnioitetaan perusoikeuksia;
 - iv. tehtävä tiivistä yhteistyötä UNHCR:n kanssa Mauritaniassa toteutettavien operaatioiden aikana, jotta taataan oikeus turvapaikkaan;
 - v. varmistettava määräykset Mauritaniaan lähetetyn Frontexin henkilöstön koulutuksesta, joka koskee alueellista ja Mauritanian ihmisoikeustilannetta ja oikeudellista kehystä;
- d. varmistaa, että noudatetaan Frontexin sääntöjä, jotka koskevat lähetetyn henkilöstön koskemattomuuden poistamista, mukaan lukien täsmennykset siitä, miten Mauritanian viranomaisten esittämät pyynnöt käsitellään, sekä perusoikeusvastaavan vahvan roolin vahvistamisesta; asettaa nämä ohjeet pysyvän joukon henkilöstön lähettämisen ehdoksi;

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2018/1725, annettu 23. lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

- e. tutkii ja mahdollisuuksien mukaan ottaa käyttöön mekanismeja, joiden avulla henkilöt, joihin Frontexin toiminta mahdollisesti vaikuttaa Mauritanian alueella, voivat hakea muutosta tehokkaasti ulkoisten elinten kautta;
 - f. allekirjoittaa yhteisymmärryspöytäkirjan Mauritanian kanssa valitusmekanismien yhdenmukaistamiseksi;
 - g. jos asemaa koskeva sopimus allekirjoitetaan ja toimintasuunnitelma laaditaan, varmistaa, että perusoikeusvastaava lähettää perusoikeusvalvojan pysyvästi valvomaan operaatioita Mauritanian ja seuraamaan perusoikeuksiin liittyvää yhteistyötä asetuksen (EU) 2019/1896 mukaisesti;
 - h. sisällyttää erityisohjeet haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien, erityisesti lasten, ilman huoltajaa olevien alaikäisten, naisten, hlbtqi+-henkilöiden ja yhteisöjen jäsenten, jotka kohtaavat kohdennettua väkivaltaa tai syrjivää syytteenpanoa lähtömaassaan, turvapaikkahakemusten käsittelyä varten;
 - i. varmistaa kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja asiaankuuluvien sidosryhmien merkityksellisen kuulemisen ja osallistumisen Mauritanian toteutettavien operaatioiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa, mukaan lukien tiedon levittäminen;
 - j. suorittaa kolmansissa maissa, myös Mauritanian, toteutettavia yhteisiä operaatioita koskevia määräaika-arvioita, joissa keskitytään perusoikeuksiin, jakaa ne Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa ja asettaa ne julkisesti saataville;
7. korostaa, että Frontexin vastuulla on puuttua mahdollisiin ihmisoikeusloukkauksiin, joihin sen henkilöstö on syyllistynyt Mauritanian nykyisten menettelyjensä mukaisesti, ja varmistaa vastuuvollisuus; muistuttaa, että vakavat tai todennäköisesti jatkuvat rikkomukset aiheuttavat Frontexin henkilöstön kuulustelun ja että niiden olisi johdettava Frontexin toiminnan uudelleenarviointiin tai keskeyttämiseen Mauritanian asetuksen (EU) 2019/1896 46 artiklan 4 kohdan ja asemaa koskevan mallisopimuksen 18 artiklan mukaisesti; kehottaa Frontexia tuomitsemaan kaikki tällaiset toimet, jotta vältetään kaikenlainen osallisuus Mauritanian turvallisuusjoukkojen ihmisoikeusloukkauksiin, ja tekemään yhteistyötä asiaankuuluvien viranomaisten kanssa, jotta varmistetaan kaikkien väitettyjen ihmisoikeusloukkauksien nopea ja puolueeton tutkiminen;
- o
- o o
8. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle, komissiolle, Euroopan raja- ja merivartiostolle, sen perusoikeusvastaavalle, Mauritanian hallitukselle sekä Euroopan unionin ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän välisen Cotonoun sopimuksen allekirjoittajille.

PERUSTELUT

Asetuksen 2019/1896 voimaantulo laajensi merkittävästi Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) toimeksiantoa, myös sen mahdollisuuksia työskennellä kolmansissa maissa. Asetuksessa virastolle annetaan mahdollisuus lähettää henkilöstöä operatiivisiin toimiin sellaisen kolmannen maan alueelle, jolla ei ole yhteisiä rajoja minkään EU:n jäsenvaltion kanssa, siinä määrin kuin se on tarpeen asetuksessa määritettyjen viraston tehtävien hoitamiseksi.

Jotta voidaan luoda oikeudellinen kehys toimeenpanevien tehtävien suorittamiseksi kolmannen maan alueella, on tehtävä niin sanottu asemaa koskeva sopimus. Kyse on EU:n ja kolmannen maan välisestä kansainvälisestä sopimuksesta, joka perustuu SEUT-sopimukseen 218 artiklaan. Menettelyjen osalta neuvosto valtuuttaa Euroopan komission neuvottelemaan tällaisesta sopimuksesta EU:n puolesta, ja kyseisen artiklan mukaan Euroopan komissio tiedottaa Euroopan parlamentille täysimääräisesti ja välittömästi menettelyn kaikissa vaiheissa. Kuten asetuksen (EU) 2019/1896 54 artiklan 5 kohdassa todetaan, Euroopan komissio neuvottelee tiedonannossa COM(2021)0829 esitetyn niin sanotun asemaa koskevan sopimuksen mallin pohjalta. Kun neuvottelut on saatu päätökseen, Euroopan parlamenttia olisi pyydettävä äänestämään neuvottelusta sopimuksesta ja antamaan hyväksyntänsä, jotta se voi tulla voimaan.

Heinäkuun 4. päivänä annetulla neuvoston päätöksellä (EU) 2022/1168 komissio valtuutettiin neuvottelemaan Mauritanian islamilaisen tasavallan kanssa asemaa koskevasta sopimuksesta Frontexin Mauritanian alueella toteuttamista operatiivisista toimista. Päätökseen oli liitetty neuvotteluohjeet, joissa neuvosto totesi, ettei se näe erityisiä syitä poiketa asemaa koskevan sopimuksen mallista, joten komission olisi pyrittävä säilyttämään mallin keskeinen sisältö neuvottelujen aikana. Samanaikaisesti tehtiin päätös neuvottelujen aloittamisesta Senegalin tasavallan kanssa.

Neuvosto painotti 9. helmikuuta 2023 antamissaan päätelmissä poliittista tukeaan Frontexin toimien ulkoistamiselle kehottamalla saattamaan nopeasti päätökseen neuvottelut uusista ja tarkistetuista asemaa koskevista sopimuksista, myös Senegalin ja Mauritanian kanssa. Mauritanian kanssa mahdollisesti tehtävä asemaa koskeva sopimus antaisi Frontexille ensimmäistä kertaa toimeenpanovaltuudet sellaisen kolmannen maan alueella, joka ei ole minkään EU:n jäsenvaltion naapurimaa eikä sijaitse maantieteellisesti Euroopassa. Tällä toimenpiteellä olisi olennaisesti erilaiset vaikutukset kuin nykyisten asemaa koskevien sopimusten nojalla toteutetuilla toimilla.

Frontexin asemaa koskevien sopimusten nykyiset allekirjoittajamaat pyrkivät liittymään EU:hun lyhyellä aikavälillä, mikä tarkoittaa, että ne mukauttavat parhaillaan oikeudellisia kehyksiään EU:n säännöstöön, myös perusoikeuksien osalta. Lisäksi ne kaikki ovat Euroopan neuvoston jäseniä ja siten Euroopan ihmisoikeussopimuksen sopimuspuolia. Toisin kuin Mauritaniaa, näitä maita sitovat puitteet, jotka auttavat jossain määrin turvaamaan EU:n perusoikeusnormit.

Koska Frontexin asemaa koskevan sopimuksen tekemisellä Euroopan ulkopuolisen kolmannen maan kanssa on merkittäviä seurauksia ja se on ensimmäinen tällainen sopimus, Euroopan parlamentti päätti aloittaa asemaa koskevan sopimuksen neuvotteluprosessin aikana

laajemman menettelyn, joka ei kuitenkaan koske melko rajoitettua hyväksyntämenettelyä. Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta, joka vastaa Frontexin valvonnasta, päätti laatia tämän valiokunta-aloitteisen mietinnön jo neuvotteluvaiheessa voidakseen antaa komissiolle neuvotteluprosessia koskevia suosituksia. Ihmisoikeuksien alivaliokunta (DROI) antaa mietinnöstä lausunnon ottaen huomioon asemaa koskevan sopimuksen ulkoisen luonteen ja ihmisoikeusulottuvuuden.

Menettelyjen osalta esittelijä kutsui koolle kaksi varjoesittelijöiden kokousta, joissa keskeisiä sidosryhmiä pyydettiin esittämään näkemyksensä asiasta. Ensimmäiseen kokoukseen osallistui neuvotteluelimenä toimiva Euroopan komissio sekä kaksi tutkijaa, joilla on asiantuntemusta ihmisoikeuksista ja kansainvälisestä oikeudesta. Toiseen kokoukseen osallistuivat Frontexin pääjohtaja ja perusoikeusvastaavan edustaja. Myös Mauritanian viranomaiset kutsuttiin, mutta ne eivät osallistuneet.

Esittelijän kanta ja havainnot

Mietintöluonnoksessa hahmotellaan useita asemaa koskevan sopimuksen malliin liittyviä näkökohtia, jotka saattavat aiheuttaa vastuuvollisuuden puutteita, jos Mauritanian kanssa tehdään sopimus tältä pohjalta. Esittelijä katsoo, että mallisopimuksen koskemattomuutta koskevat määräykset ovat liian laajoja, mikä aiheuttaa merkittävän rankaisemattomuuteen liittyvän riskin. Se, ettei pysyvän joukon jäseniä voida asettaa syytteeseen heidän kotijäsenvaltiossaan, on myös rankaisemattomuutta lisäävä tekijä. Vaikka pääjohtajalla olisi mahdollisuus poistaa yksittäisten henkilöstön jäsenten koskemattomuus asemaa koskevan sopimuksen mallin nojalla, esittelijä katsoo, että tämä menettely ei riitä korvaamaan oikeudellisia syytetoimia, koska riippumattoman ulkopuolisen elimen olisi huolehdittava menettelystä sen objektiivisuuden ja puolueettomuuden takaamiseksi.

Lisäksi esittelijä katsoo, että periaatteena olisi oltava, että koskemattomuus myönnetään vain suurta varovaisuutta ja oikeasuhteisuutta noudattaen, kun otetaan huomioon sen laajat vaikutukset maan suvereniteettiin ja maan mahdollisuuksiin saattaa henkilöt vastuuseen sen alueella toteutetuista toimista. Esittelijä katsoo, että koskemattomuus on tarpeeton ja suhteeton rajaturvallisuustehtävien hoitamisen kannalta. Kun otetaan huomioon mallisopimuksen määräykset virka-aseiden kantamisesta ja voimankäytöstä, on erityisen tärkeää varmistaa luotettavat vastuuvollisuusmekanismit.

Lisäksi mallisopimuksessa määrätään komentorakenteesta, jossa Mauritanian henkilöstön jäsenet antavat ohjeita Frontexin lähetetyille henkilöstölle. Tämä luo oikeudellisen aukon, joka herättää epävarmuutta viraston oikeudellisesta vastuuvollisuudesta sen henkilöstön yhteisoperaatioissa toteuttamien toimien osalta, koska virasto ei varsinaisesti valvoisi lähetettyjä työntekijöitä. Tämä on erityisen ongelmallista, kun otetaan huomioon Mauritanian viranomaisia ja Frontexia sitovat erilaiset oikeudelliset kehykset. Esittelijä katsoo, että komissio ja Frontex eivät ole käsitelleet tätä kysymystä riittävästi menettelyn aikana.

Toinen mallisopimuksen puute liittyy siihen, että ulkoiset mahdollisuudet tehdä kanteluja ovat rajalliset, erityisesti siksi, että EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisilla ei ole mahdollisuutta tehdä kanteluja EU:n oikeusasiamiehelle ja Euroopan unionin tuomioistuimella on rajallinen toimivalta ulkoisten toimien suhteen. Näin ollen virasto ja komissio selvittävät, miten näitä mahdollisuuksia voitaisiin laajentaa, mahdollisesti yhdessä Euroopan unionin perusoikeusviraston ja EU:n oikeusasiamiehen kanssa.

Tätä taustaa vasten esittelijä suosittelee, että komissio puuttuu vakavasti edellä mainittuihin puutteisiin neuvottelujen aikana ennen kuin se pyytää Euroopan parlamentin hyväksyntää asemaa koskevalle sopimukselle. Lisäksi esittelijä suosittelee, että komissio tekee viipymättä perusoikeuksia koskevan vaikutusten ennakoarvioinnin, jotta arvioinnin tulokset voidaan ottaa huomioon. Tämän jälkeen komission olisi toteutettava riippumatonta seuranta, jos asemaa koskevan sopimuksen perusteella tehdään varsinaista yhteistyötä, toukokuussa 2021 hyväksytyssä parlamentin mietinnössä ihmisoikeuksien suojelusta ja EU:n ulkoisesta muuttoliikepolitiikasta annetun suosituksen mukaisesti.

Oikeudellisten puutteiden lisäksi esittelijä totesi, että Mauritanian perusoikeustilanne on huolenaihe, jos Frontexin henkilöstöä lähetetään sen alueelle. Kun turvapaikkajärjestelmää ei ole, Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettu (UNHCR) määrittää oikeuden turvapaikkaan. Viranomaiset kuitenkin karkottavat henkilöitä, jotka eivät ole oikeutettuja turvapaikkaan, Maliin ja Senegaliin ilman muita menettelyjä. Lisäksi UNHCR:llä on käytännön ongelmia kiinniotettujen henkilöiden tavoittamisessa, mikä aiheuttaa riskin, että suojelun tarpeessa olevia henkilöitä karkotetaan. Muuttajat ja pakolaiset kohtaavat myös useita muita vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja huonoon kohteluun liittyviä ongelmia, mukaan lukien palauttamiset, mielivaltaiset pidätykset, kidutus, vangitseminen, (sukupuolistunut) väkivalta, hyväksikäyttö ja EU:ssa laittomien sharia-rangaistusten soveltaminen. Frontexin operaatioihin Mauritaniasa ja Mauritanian viranomaisten komentorakenteiden alaisina sisältyy näin ollen merkittävä riski siitä, että lähetetty henkilöstö joutuu osallisiksi näihin rikkomuksiin.

Esittelijä suosittelee, että Frontex ottaa perusteellisesti huomioon parlamentin suositukset ja tekee tiivistä yhteistyötä perusoikeusvastaavan kanssa mietinnössä yksilöityjen ongelmien ratkaisemiseksi ja sen varmistamiseksi, että se noudattaa perusoikeuksia koskevia velvoitteitaan. Esittelijä myös kehottaa painokkaasti virastoa ja perusoikeusvastaavaa arvioimaan vakavasti Frontexin toimeenpanovaltuuksien toteutettavuutta Mauritanian alueella siten, että se täyttäisi samalla täysin unionin lainsäädännössä vahvistetut perusoikeuksia koskevat velvoitteensa.

21.9.2023

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

meneillään olevista neuvotteluista Euroopan raja- ja merivartiostoviraston (Frontex) Mauritaniassa toteuttamia operatiivisia toimia koskevasta asemaa koskevasta sopimuksesta (2023/2087(INI))

Valmistelija: Jan-Christoph Oetjen

EHDOTUKSET

Ulkoasiainvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. panee merkille EU:n ja Mauritanian välillä meneillään olevat neuvottelut sellaisen asemaa koskevan sopimuksen tekemisestä, jossa määrätään Euroopan raja- ja merivartiostoviraston (Frontex) toimien käynnistämisestä Mauritaniassa; toteaa, että asemaa koskeva sopimus voidaan tehdä vain, jos siinä noudatetaan myös operaatioiden aikana tiukasti ihmisoikeuksien ja henkilötietojen suojaa, palauttamiskiellon periaatetta, mielivaltaisen vangitsemisen kieltoa sekä kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kieltoa asetuksen (EU) 2019/1896¹ 73 artiklan 2 kohdan mukaisesti; vaatii sisällyttämään sopimukseen selkeän ihmisoikeuslausekkeen ja takeet vastuuvollisuudesta Mauritaniassa sekä raportoinnin ihmisoikeusloukkauksista Frontexin kaikessa muuttoliikettä ja turvapaikkoja koskevassa toiminnassa Mauritaniassa;
2. kehottaa sisällyttämään Frontexin toimintaa koskevan asianmukaisen ihmisoikeuksien seurantamekanismin Frontexin kaikkiin operaatioihin lähettämällä Frontexin perusoikeusvalvojia kolmansiin maihin ja sitoutumalla selkeästi avoimuuteen ja tietojen jakamiseen Frontexin toiminnasta;
3. kehottaa komissiota tekemään perusteellisen ja riippumattoman arvioinnin Mauritanian ihmisoikeustilanteesta muuttajien ja pakolaisten kohtelun ja asemaa koskevan sopimuksen kattamien asiaan liittyvien alojen osalta ennen Mauritanian kanssa käytävien neuvottelujen loppuun saattamista, jotta voidaan ottaa kaikilta osin huomioon

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1896, annettu 13. marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta. EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1.

mahdollisen yhteistyön vaikutukset, neuvotella tarvittavista suojatoimista ja antaa parlamentille tietoja viipymättä;

4. korostaa, että Frontexin operatiivisten toimien käynnistämisen asemaa koskevan sopimuksen nojalla olisi kunnioitettava, edistettävä ja vahvistettava kaikilta osin ihmisoikeuksia ja EU:n arvoja, myös henkilötietojen suojaa, palauttamiskiellon periaatetta, mielivaltaisen vangitsemisen kieltoa sekä kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kieltoa; katsoo, että tämä näkökohta olisi sisällytettävä kaikkiin asemaa koskeviin sopimuksiin, joissa määrätään Frontexin operaatioista kolmansissa maissa;
5. katsoo, että Frontexin henkilöstö, jolle myönnetään koskemattomuus heidän Mauritanian harjoittamansa toiminnan osalta, on jatkossakin saatettava vastuuseen EU:n tai jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti; kehottaa pääjohtajaa antamaan lähetetyn henkilöstön koskemattomuuden pakollista poistamista koskevat ohjeet, joissa täsmennetään, miten kolmannen maan viranomaisten esittämät pyynnöt käsitellään, sekä vahvistetaan perusoikeusvastaavan vahva rooli; katsoo, että Frontexin henkilöstön olisi paitsi vältettävä osallistumasta Mauritanian turvallisuusjoukkojen harjoittamiin ihmisoikeusloukkauksiin myös tuomittava aktiivisesti tällaiset toimet; muistuttaa Frontexin oikeudellisesta vastuusta ihmisoikeuksien kunnioittamisessa ja takaamisessa ja kehottaa luomaan selkeän, nopean ja tehokkaan mekanismin, jolla varmistetaan Frontexin henkilöstön vastuuvellisuus heidän kotimaassaan;
6. kehottaa antamaan Mauritaniaan lähetettävälle Frontexin henkilöstölle selkeät suuntaviivat, jotka laaditaan yhteistyössä asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa, ja koulutusta alueellisesta ja Mauritanian ihmisoikeustilanteesta ja oikeudellisesta kehiksestä sekä ihmisoikeuksia koskevasta ja humanitaarisesta kansainvälisestä oikeudesta ja normeista;
7. kehottaa komissiota antamaan Mauritanian viranomaisille ja rajavartijoille koulutusta ihmisoikeuksista sekä mauritanialaisen henkilöstön oikeuksista ja velvollisuuksista etsintä- ja pelastusoperaatioissa sekä turvapaikkahakemusten käsittelyssä ja hallinnoinnissa;
8. kehottaa perustamaan vankan, tehokkaan, riippumattoman ja julkisesti käytettävissä olevan valitusmekanismin, Frontexin toimintaa koskevan erityistapahtumien ilmoitusmekanismin sekä mekanismin, jolla varmistetaan tehokkaat oikeussuojakeinot henkilöille, joihin Frontexin toimet vaikuttavat; katsoo, että tällä erityistapahtumien ilmoitusmekanismilla olisi taattava nimettömyys ja luottamuksellisuus henkilöille, jotka ilmoittavat Frontexin toiminnasta, joka rikkoo kansainvälistä humanitaarista oikeutta tai ihmisoikeuksia;
9. kehottaa EU:ta antamaan lisätukea valmiuksien kehittämiseen Mauritanian kansallisille ihmisoikeusinstituutioille ja kansalaisyhteiskunnan ihmisoikeusjärjestöille; kehottaa Mauritaniaa varmistamaan oikeuslaitoksensa ja ihmisoikeusinstituutioidensa riippumattomuuden;
10. kehottaa ottamaan käyttöön tämän asemaa koskevan sopimuksen nojalla toteutettavissa Frontexin toimissa vahvan ja riippumattoman ihmisoikeuksien seurantamekanismin,

jossa perusoikeusvastaavalla on vahva rooli, jotta vältetään Frontexin virkamiesten mahdollinen osallisuus ihmisoikeusloukkauksiin;

11. katsoo, että Frontexin henkilöstön lähettäminen Mauritaniaan ja operatiivisten toimien toteuttaminen Mauritanian turvallisuusjoukkojen kanssa voidaan toteuttaa vain, jos muuttajille ja turvapaikanhakijoille voidaan taata asianmukainen ihmisoikeuksien suojelu koko heidän hakemus- tai palauttamisprosessinsa ajan;
12. pitää valitettavana Mauritanian rajavartijoiden ja turvallisuushenkilöstön toistuvaa muuttajien ja turvapaikanhakijoiden pakkokäännytys- ja palautuskäytäntöä ja tuomitsee sen jyrkästi;
13. toteaa jälleen ja korostaa, että Frontexin ei pitäisi osallistua minkäänlaisiin pakkokäännytyksiin ja että sen olisi julkisesti tuomittava tällaiset käytännöt havaitessaan niitä tai kun niistä ilmoitetaan sille;
14. katsoo, että EU:n ja Frontexin olisi keskeytettävä maahanmuutto- ja turvapaikka-asioita koskevat toimensa, joita ne toteuttavat yhteistyössä Mauritanian viranomaisten kanssa asemaa koskevan sopimuksen nojalla, jos ilmenee sellaisia jatkuvia ja vakavia ihmisoikeusloukkauksia, jotka on määritelty kansainvälisen rikostuomioistuimen normeissa; kehottaa laatimaan selkeät vertailuarvot asemaa koskevan sopimuksen keskeyttämiselle tai tiettyjen sellaisten yksittäisten toimien keskeyttämiselle, joilla osallistutaan suoraan tai välillisesti ihmisoikeusloukkauksiin;
15. korostaa, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden antama kehitysapu on toteutettava täysin avoimesti ja parlamentaarisessa valvonnassa;
16. on erittäin huolissaan Mauritanian ja sen turvallisuusjoukkojen ihmisoikeuksia koskevasta heikosta suorituksesta ja erityisesti sen vuosina 2020–2023 muuttoliike- ja rajavalvontatoimiensa yhteydessä tekemistä rikkomuksista, mukaan lukien dokumentoidut väkivalta- ja kidutustapaukset, mielivaltaiset pidätykset ja vangitsemiset, ihmissalakuljetuksesta syytettyjen henkilöiden pitkittynyt tutkintavankeus, epäasianmukaiset säilöönotto-olosuhteet, kiristykset ja varkaudet, perusteettomat joukkokarkotukset ja ihmisten myyminen orjiksi;
17. on huolissaan siitä, että Mauritaniassa ei ole turvapaikkalainsäädäntöä ja että homoseksuaalisuus on siellä tällä hetkellä laitonta;
18. kehottaa komissiota tukemaan paikallisia kansalaisyhteiskunnan järjestöjä, jotka suojelevat ja edistävät muuttajien oikeuksia tai seuraavat Mauritanian viranomaisten yhteistyötä Frontexin kanssa;
19. on huolissaan siitä, että Mauritanian turvallisuusjoukkojen on ilmoitettu käyttäneen väärin EU:n aineellista tukea muuttoliikkeen valvontaan; kehottaa seuraamaan kattavasti Mauritanian viranomaisille annettavan aineellisen tuen käyttöä ja sitä, ettei Frontexin rahoitus tai aineellinen tuki edistä ihmisoikeusloukkauksia Mauritaniassa;
20. kehottaa sisällyttämään asemaa koskevaan sopimukseen seuraavat seikat ennen virallisen hyväksynnän pyytämistä Euroopan parlamentilta:

- a) Frontex tekee yhteistyötä Mauritanian viranomaisten kanssa ja tukee niitä sen varmistamiseksi, ettei muuttajia ja turvapaikanhakijoita oteta säilöön liian pitkäksi ajaksi tai vangita mielivaltaisesti ja että säilöönottokeskukset ovat ihmisoikeusnormien mukaiset;
 - b) kuulusteluja suoritetaan vain, jos se katsotaan tarpeelliseksi; missä tahansa muodossa ilmenevästä kidutuksesta nostetaan aktiivisesti syytteitä ja rangaistaan ankarasti;
 - c) Frontexin hallinto ja Mauritanian viranomaiset ottavat käyttöön ja panevat täytäntöön korruption vastaisia suojatoimia;
 - d) Frontex ei missään olosuhteissa osallistu pakkokäännytyksiin tai muihin ihmisoikeusloukkauksiin eikä käytä väkivaltaisia toimenpiteitä vaikuttaakseen muuttovirtoihin;
 - e) EU:n rahoitus maksetaan avoimesti siten, että ennen maksamista tehdään ihmisoikeuksia koskevat vaikutustenarvioinnit ja täytäntöönpanoa seurataan tiukasti;
 - f) otetaan käyttöön nimenomaisia suojatoimia, jotta lähetetty henkilöstö voi jättää huomiotta kolmannen maan viranomaisten antamat määräykset, jotka ovat ristiriidassa viraston ihmisoikeuksia koskevien velvoitteiden ja/tai EU:n tai kansainvälisestä oikeudesta johtuvien velvoitteiden kanssa;
 - g) Frontexin toimet dokumentoidaan avoimesti;
 - h) sopimuksen määräyksissä mainitaan, että Mauritanian viranomaisten on kunnioitettava ihmisoikeuksia operaatioiden aikana, ja niihin sisältyy vahvoja toimenpiteitä, joilla varmistetaan vastuuvollisuus rikkomistapauksissa;
21. katsoo, että kehitysyhteistyön ja muuttoliikkeen perimmäisiin syihin puuttumisen olisi edelleen oltava etusijalla EU:n ja Mauritanian välisessä muuttoliikettä koskevassa yhteistyössä;
22. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita varmistamaan turvalliset ja lailliset väylät muuttajille ja pakolaisille, jotka asuvat Mauritaniassa tai kulkevat sen kautta.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	20.9.2023
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 29 -: 5 0: 23
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

29	+
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

5	-
ID	Anna Bonfrisco, Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou

23	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
The Left	Manu Pineda, Mick Wallace

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	26.10.2023
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 43 -: 7 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Malin Björk, Karolin Braunsberger-Reinhold, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Fabienne Keller, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Paulo Rangel, Diana Riba i Giner, Isabel Santos, Birgit Sippel, Sara Skytvedal, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Tomas Tobé, Milan Uhrík, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Susanna Ceccardi, Gwendoline Delbos-Corfield, Jan-Christoph Oetjen, Anne-Sophie Pelletier, Róza Thun und Hohenstein, Dragoş Tudorache
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Arba Kokalari, Andrius Kubilius, Helmut Scholz

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

43	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Arba Kokalari, Andrius Kubilius, Jeroen Lenaers, Nuno Melo, Paulo Rangel, Sara Skytvedal, Tomas Tobé, Elissavet Vozemberg-Vrionidi
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Isabel Santos, Birgit Sippel
Renew	Malik Azmani, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Jan-Christoph Oetjen, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Róza Thun und Hohenstein, Dragoș Tudorache
Verts/ALE	Saskia Bricmont, Damien Carême, Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik
The Left	Malin Björk, Cornelia Ernst, Anne-Sophie Pelletier, Helmut Scholz

7	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki
ID	Annika Bruna, Susanna Ceccardi, Patricia Chagnon, Nicolaus Fest
NI	Milan Uhrík

1	0
PPE	Javier Zarzalejos

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää